

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Aleny Kryslové a soudců Mgr. Jiřího Novotného a Mgr. Jiřiny Hronkové ve věci

posuzovaného: **J. C.**, narozený dne [redacted]
bytem [redacted]
toho času ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici [redacted]
sídlem [redacted]
zastoupený hmotněprávním opatrovníkem Statutárním městem Plzeň
sídlem náměstí Republiky 1/1, 301 00 Plzeň
zastoupený kolizním opatrovníkem JUDr. Martinou Lintnerovou
advokátkou sídlem Bezručova 153/9, 301 00 Plzeň
zastoupený obecným zmocněncem R. H.
narozený dne [redacted]
toho času ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici [redacted]
sídlem [redacted]

za účasti: **Okresní státní zastupitelství Plzeň-město**
sídlem Klicperova 13, 301 00 Plzeň

Statutární město Karviná
sídlem Fryštátská 72/1, 733 01 Karviná

o přezkum svéprávnosti a změnu opatrovníka

o odvolání kolizního opatrovníka proti rozsudku Okresního soudu Plzeň-město ze dne 9. 10. 2018, č. j. 99 P 40/2016-737

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se v části odvoláním napadené, tj. ve výroku II., IV. a v souvisejícím nákladovém výroku VI., potvrzuje.
- II. Ve výroku I., v části stanovící délku prodloužení omezení svéprávnosti J. C., narozeného , se rozsudek soudu mění tak, že omezení svéprávnosti se prodlužuje na dobu tří let od právní moci tohoto rozsudku.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů za řízení před soudy obou stupňů.

Odůvodnění:

1. Shora citovaným rozsudkem soud prvního stupně prodloužil omezení svéprávnosti posuzovaného J. C., narozeného , v rozsahu stanoveném v rozsudku Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 25. 5. 2015, č. j. 25 Nc 3217/2014-207, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 17. 9. 2015, č. j. 24 Co 323/2015-269, který nabyl právní moci 20. 10. 2015, na dobu pěti let od právní moci tohoto rozsudku (výrok I.), soud zamítl návrh posuzovaného ze dne 10. 3. 2016 na jmenování R. F., narozeného , opatrovníkem posuzovaného (výrok II.), soud zamítl návrh posuzovaného ze dne 29. 5. 2018 na jmenování Mgr. Zdeňka Turka, advokáta se sídlem Slovanská 66, Plzeň, opatrovníkem posuzovaného (výrok III.), soud zprostil funkce opatrovníka posuzovaného Statutární město Plzeň a opatrovníkem posuzovaného jmenoval Statutární město Karviná, které je oprávněno a povinno zastupovat posuzovaného v rozsahu soudně stanoveného omezení svéprávnosti J. C. a po dobu trvání tohoto omezení (výrok IV.), soud přiznal posuzovanému osvobození od soudních poplatků (výrok V.), rozhodl o tom, že náklady řízení nese stát (výrok VI.) a žádnému z účastníků nepřiznal náhradu nákladů řízení (výrok VII.).
2. Ve včasném odvolání vyjádřil kolizní opatrovník nesouhlas s tímto rozhodnutím, a to ve vztahu k výroku I. (prodloužení omezení svéprávnosti) a II., IV. (opatrovnictví omezeného ve svéprávnosti). Omezený ve svéprávnosti primárně sledoval změnu opatrovnictví, když nechce být zastoupen veřejným opatrovníkem, ale svým partnerem R. F., s nímž je ve výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody ve věznici. Jedná se o osobu, které důvěřuje, má k ní citový vztah a je s ním v pravidelném kontaktu. Skutečnost, že se R. F. dopustil závažného trestného činu, nemůže být na překážku pro výkon funkce opatrovníka. Omezený ve svéprávnosti je s uvedeným stavem srozuměn a nevádí mu. Navíc nelze přehlédnout, že omezený ve svéprávnosti není ve stavu, kdy by zcela nechápal význam právních jednání a dokáže racionálně uvažovat a posoudit, co je pro něho lepší, aby ho zastupoval R. F., či neznámá osoba z pozice veřejného opatrovníka, která s ním není v kontaktu a nic o něm neví. Zákonodárce pro výkon funkce opatrovníka nestanovil bezúhonnost jako předpoklad jmenování do funkce. Nelze ani pominout, že jmenování R. F. do funkce opatrovníka je přáním omezeného ve svéprávnosti, jedná se o osobu mu blízkou, která má o opatrovance dlouhodobý a vážný zájem, proto s odkazem na ust. § 471 odst. 2 obč. zák. je nutno jej upřednostnit před veřejným opatrovníkem. Omezený ve svéprávnosti se domnívá, že volba opatrovníka není předmětem volné úvahy soudu, ale soud má povinnost jmenovat opatrovníka v souladu s přáním opatrovance. Jmenování veřejného opatrovníka je až poslední možností v případě, kdy není jiné osoby, která by funkci opatrovníka mohla a byla ochotna vykonávat. Omezený ve svéprávnosti nesouhlasil s prodloužením omezení na dobu dalších pěti let, když zásadně se v ust. § 59 obč. zák. předpokládá prodloužení omezení v délce tří let; pouze je-li zjevné, že se stav člověka v této době nezlepší, může soud svéprávnost omezit na dobu delší, nejdéle pěti let. U omezeného ve svéprávnosti se nejedná o stav podřaditelný pod tu část zákonné normy, která dává opodstatnění pro nejdéle možné prodloužení omezení svéprávnosti. Prodloužení omezení svéprávnosti na dobu pěti let přichází v úvahu pouze výjimečně, zejména tehdy, kdy je z lékařského hlediska zcela nepochybné, že ke zlepšení stavu posuzovaného nemůže dojít (např. při těžké mentální retardaci,

demenci, při organickém poškození mozku, aj.). Omezený ve svéprávnosti se nachází naprosto v jiném stavu, na hranici plné svéprávnosti. S uvedenou argumentací navrhl kolizní opatrovník změnu napadeného rozsudku tak, že omezení svéprávnosti se prodlužuje na tři roky a opatrovníkem omezeného se jmenuje R. F.

3. K odvolání nebylo podáno vyjádření.
4. Odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně a řízení mu předcházející (ust. § 212, § 212a o. s. ř.) a po projednání věci dospěl k závěru, že odvolání je zčásti důvodné ve vztahu k výroku o prodloužení doby omezení ve svéprávnosti, zatímco ve vztahu k výroku o opatrovnictví nebylo odvolání shledáno důvodným.
5. Odvolací soud projednal odvolání v nepřítomnosti účastníků řízení, jak mu to umožňuje ust. § 115a za použití ust. § 211 o. s. ř., neboť skutkový stav věci byl před soudem prvního stupně náležitě zjištěn, účastníci nenavrhovali provedení dalších důkazů, proto se odvolací soud soustředil na přezkum věcné správnosti napadeného rozsudku a na správnost právního posouzení věci podle obsahu již provedeného dokazování, a účastníci se práva účasti na projednání věci vzdali (J. C. – omezený ve svéprávnosti – v rámci podaného odvolání; shodné stanovisko vyjádřil i za navrženého hmotněprávního opatrovníka R. F.), respektive nastala fikce ve smyslu ust. § 101 odst. 4, § 115a a § 211 o. s. ř. (ve vztahu ke Statutárnímu městu Plzeň, Statutárnímu městu Karviná, Okresnímu státnímu zastupitelství Plzeň-město, koliznímu opatrovníkovi JUDr. Martině Lintnerové, obecnému zmocněnci R. F.), a to v návaznosti na usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 13. 12. 2018, č. j. 61 Co 297/2018-750, doručené všem účastníkům řízení, v němž byli seznámeni s tímto uvažovaným postupem a poučení o projednání podaného odvolání v neveřejném jednání, pokud s předestřeným postupem nevyjádří nesouhlas.
6. Předmětem odvolacího řízení byl především přezkum soudního rozhodnutí ohledně opatrovnictví omezeného ve svéprávnosti – z pozice omezeného ve svéprávnosti se jednalo o prioritní záležitost (napadené výroky II. a IV.) – a rozhodnutí o prodloužení omezení svéprávnosti J. C., který nesouhlasil s prodloužením na dobu pěti let, po kterou by nebyl realizován další přezkum jeho svéprávnosti (výrok I. v části vyjadřující délku prodloužení omezení svéprávnosti J. C.). Uvedené zřetelně vyplývá z obsahu podaného odvolání, jeho struktury, gramatického vyjádření a petitu navrženého pro odvolací rozhodnutí.
7. Omezený ve svéprávnosti nerozporoval v odvolání (neučinil předmětem odvolacího řízení) rozhodnutí o omezení svéprávnosti – jako takové – ale nesouhlasil s prodloužením tohoto omezení na nejzazší zákonnou dobu pěti let, v níž by neproběhl další přezkum jeho svéprávnosti. Občanský zákoník v ust. § 59 k tomu stanoví, že soud může svéprávnost omezit nejdéle na tři roky; je-li však zjevné, že se stav člověka v této době nezlepší, může soud svéprávnost omezit na dobu delší, nejdéle pěti let. Uvedená úvaha nepatří do volného hodnocení soudu rozhodných skutečností, ale jedná se o ryze odbornou záležitost, znalecky ošetřenou, jež musí mít své opodstatnění v duševním (psychiatrickém) stavu omezeného ve svéprávnosti, podloženého také jeho zdravotnickou dokumentací, přičemž musí být v odůvodnění rozhodnutí náležitě vysvětlena. Zde je nutno zdůraznit, že znalkyně MUDr. Martina Ellederová ve znaleckém posudku ze dne 7. 4. 2018 nenavrhla prodloužení omezení svéprávnosti na dobu pěti let, respektive k takovému rozhodnutí chybí jakýkoliv odborný (znalecký) závěr. Skutečnost, že od doby posledního znaleckého vyšetření se psychický stav posuzovaného nezměnil, svědčí sice pro prodloužení omezení svéprávnosti, což J. C. nepochybně, ale nelze na ni postavit závěr o stanovení nejdelší možné doby trvání omezení, jak učinil soud prvního stupně. V porovnání s jinými případy, trpí posuzovaný defektem intelektových schopností na hranici podprůměru a lehké mentální retardace, přičemž soud se seriózně zabýval, zda místo omezení svéprávnosti J. C., nepřichází v úvahu „mírnější opatření“, načež – v rozporu s tím – prodloužil hranici dalšího možného přezkumu svéprávnosti na co nejzazší termín. Pakliže znalkyně konstatovala, že defekt intelektu a osobnostní poruchy omezeného ve svéprávnosti, nelze současnou léčbou

výrazněji ovlivnit (zůstanou přítomny po celý život), neznamená to, že automaticky je možno další přezkum svéprávnosti posunout až na dobu za pět let. Takové rozhodnutí by bylo v rozporu se smyslem zákona, který předpokládá přezkum svéprávnosti u osob v tomto směru omezených nejdéle za tři roky, výjimečně nejdéle za pět let. Potřeba prodloužení omezení svéprávnosti na dobu nad tři roky nebyla znalkyní pojmenována, z hlediska odborného z ničeho nevyplývá, přičemž opačný závěr přijatý soudem prvního stupně postrádá jakýkoliv relevantní základ.

8. S ohledem na sdělené změnil odvolací soud podle ust. § 220 odst. 1 o. s. ř. výrok I. napadeného rozsudku tak, že omezení svéprávnosti se prodlužuje na dobu tří let od právní moci tohoto rozsudku.
9. Vzhledem k tomu, že J. C. byl omezen ve svéprávnosti, postupoval soud prvního stupně správně, pokud této osobě jmenoval hmotněprávního opatrovníka postupem podle ust. § 465 obč. zák., jež stanoví, že soud jmenuje opatrovníka člověku, je-li to potřeba k ochraně jeho zájmů, nebo vyžaduje-li to veřejný zájem; soud jmenuje opatrovníka zejména tomu, koho ve svéprávnosti omezil nebo tomu, jehož zdravotní stav mu působí obtíže při správě jmění nebo hájení práv. Došlo-li proto k pravomocnému omezení svéprávnosti určité osoby, musí soud vždy této osobě ustanovit hmotněprávního opatrovníka, a pro takový postup není právně významné, zda osoba omezená ve svéprávnosti s opatrovnictvím souhlasí či nikoliv.
10. Odvolací soud (stejně jako soud prvního stupně) se v daném případě zabýval aplikací § 471 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., obč. zák., podle kterého soud jmenuje opatrovníkem osobu, kterou navrhl opatrovanec. Není-li to možné, jmenuje soud opatrovníkem zpravidla příbuzného nebo jinou osobu opatrovanci blízkou, která osvědčí o opatrovance dlouhodobý a vážný zájem a schopnost projevovat jej i do budoucna. Není-li možné ani to, jmenuje soud opatrovníkem jinou osobu, která splňuje podmínky pro to, aby se stala opatrovníkem, nebo veřejného opatrovníka podle jiného zákona. Podle § 471 odst. 3 obč. zák. způsobilost být veřejným opatrovníkem má obec, kde má opatrovanec bydliště, anebo právnická osoba zřízená touto obcí k plnění úkolů tohoto druhu; jmenování veřejného opatrovníka podle jiného zákona není vázáno na jeho souhlas.
11. Odvolací soud respektuje vzájemný vztah J. C. a R. F., nicméně pro rozhodnutí o navrženém opatrovnictví, nelze na jejich partnerském vztahu, osobnostní blízkosti či vzájemné znalosti, postavit rozhodnutí o jmenování R. F. hmotněprávním opatrovníkem omezenému ve svéprávnosti, byť se jedná o jeho dlouhodobé přání. Nemožnost takového postupu je nastolena objektivně existující překážkou pro faktický a smysluplný výkon sledované funkce, když nelze realizovat činnost hmotněprávního opatrovníka osobou, která je limitována dlouhodobým výkonem nepodmíněného trestu odnětí svobody, jenž by měl trvat až do roku 2024. Výkon funkce hmotněprávního opatrovníka si lze představit v řadě různých jednání, která musí proběhnout i mimo věznic, v níž obě dotčené osoby vykonávají své tresty. Pozice hmotněprávního opatrovníka musí být pragmaticky nastavena, bez nutnosti dalšího navazujícího jednání, legitimní, najisto postavena a dalším subjektům předvídatelná a snadno doložitelná a prokazatelná. Jmenování do funkce hmotněprávního opatrovníka by mělo zachovávat i znak trvalosti (stálosti) přijatého opatrovnictví. V této souvislosti odvolací soud shledává na obou stranách dotčených účastníků významná rizika, vycházející ze struktury jejich osobností, z intelektové nedostatečnosti, povah a rovněž i z dosavadní kriminální minulosti, která by se mohla negativně promítnout do jejich vzájemných vztahů a narušit pevnost jejich svazku, přičemž nelze zvláště přehlédnout, že R. F. má výstup z trestu podstatně dříve (rok 2024), než J. C. (rok 2028). Nastal by tak stav, kdy J. C. by po dlouhou dobu neměl kontrolu jednání R. F., který by mohl postupovat při správě jeho věcí v neprospěch omezeného ve svéprávnosti. Důvěryhodnost opatrovníka je významným předpokladem pro jmenování uvažované osoby do této funkce. Nemůže být proto bez významu, že R. F. se v minulosti dopouštěl ve více případech násilné trestné činnosti (např. pokus vraždy) nebo že „distribuoval drogy“. Takový způsob života, v případě jeho opakování, může vést ke zvýšení rizika zneužití postavení opatrovníka v neprospěch opatrovance. Navržený

opatrovník také připustil, že byl několikrát hospitalizován na psychiatrii. Byť omezený ve svéprávnosti a navržený opatrovník deklarují sounáležitost a vzájemnou důvěru, odvolací soud je povinen hodnotit případná rizika z objektivního náhledu.

12. Nemůže-li být opatrovníkem jmenován příbuzný nebo jiná osoba opatrovanci blízká či jiná osoba, která splňuje podmínky pro jmenování opatrovníkem, jmenuje soud opatrovanci veřejného opatrovníka (ust. § 471 odst. 2 obč. zák.). Způsobilost být veřejným opatrovníkem má obec, kde má opatrovanec bydliště, anebo právnická osoba zřízená touto obcí k plnění úkolů tohoto druhu; jmenování veřejného opatrovníka podle jiného zákona není vázáno na jeho souhlas (ust. § 471 odst. 3 obč. zák.).
13. Pokud nejmenoval soud hmotněprávním opatrovníkem, podle přání omezeného ve svéprávnosti, R█████ F█████, a jiná vhodná osoba k tomuto účelu nebyla soudu prvního stupně známa, postupoval správně, pokud jmenoval omezenému ve svéprávnosti hmotněprávním opatrovníkem Statutární město Karviná, jako veřejného opatrovníka. Pobyt ve věznici sice nepředstavuje bydliště omezeného ve svéprávnosti (chybí zde volní složka), nicméně, s ohledem na délku pobytu ve věznici, se jedná o stav podobný, proto pro určení veřejného opatrovníka lze z něho vycházet (J█████ C█████ byl do Věznice ██████ přemístěn dne 25. 11. 2016; výstup z výkonu trestu je stanoven na rok 2024). Město Karviná přípisem ze dne 3. 10. 2018 (č. l. 729 spisu) vyslovilo souhlas s případným opatrovnictvím omezeného ve svéprávnosti.
14. S ohledem na sdělené proto odvolací soud podle ust. § 219 o. s. ř. potvrdil výroky II. a IV., jimiž bylo rozhodnuto o opatrovnictví, jako věcně správné a zákonné.
15. V doplňku odvolání zmínil omezený ve svéprávnosti, že případně by mu mohl vykonávat funkci opatrovníka jeho známý Z█████ M█████, narozený ██████, který již předběžně k tomuto postupu vyslovil souhlas. Uvedené sdělení se nemohlo nijak promítnout do výsledku řízení, neboť takový návrh nebyl předmětem řízení před soudem prvního stupně a jmenovaný se nestal účastníkem tohoto řízení. Nic však nebrání omezenému ve svéprávnosti, aby v tomto směru uplatnil nový návrh na změnu opatrovnictví.
16. Rozhodnutí o nákladech za řízení před soudy obou stupňů vychází z ust. § 224 odst. 2 o. s. ř. za použití ust. § 23 z. ř. s.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je přípustné dovolání, které je možno podat ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu prostřednictvím soudu prvního stupně k Nejvyššímu soudu ČR, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Plzeň 31. prosince 2018

JUDr. Alena Kryslová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Dagmar Mertlová.